

DATUM
2015-11-02
ERT DATUM
2015-07-08

DIARIENR
2015/157-4
ER BETECKNING
U2015/03787/UH

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Högre utbildning under 20 år (SOU 2015:70)

Sammanfattning

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att

- tydliggöra lärosätens uppdrag vad gäller fort- och vidareutbildning
- möjliggöra för lärosäten att initiera examina
- avskaffa möjligheten att utfärda dubbla examina på exakt samma meriter
- poängomfattningen för djursjukvårdarexamen ska stämma överens med legitimationskraven för djursjukskötare
- lärosätena ska tydliggöra och höja kraven på forskningsanknytning för kortare utbildningar
- lärosätena och Myndigheten för yrkeshögskolan ska utveckla samverkan för att undgå överlappande utbildningar

När det gäller förslagen om ökad samverkan mellan olika lärosäten respektive mellan lärosäten och arbetslivet finner Statskontorets förslagen vaga och inte tillräckligt underbyggda för att vi ska kunna ta slutgiltig ställning.

Statskontoret är också tveksam till att tillsätta en utredning för att avgöra hur högskoleförordningens skrivningar om forskningsanknytning ska tolkas.

Vidare bedömer vi, till skillnad från utredningen, att förslagen kan få såväl samhällsekonomiska som statsfinansiella konsekvenser.

Nedan redogör vi för våra ställningstaganden.

Balansen i utbildningsutbudet

Det framgår inte av betänkandet om utredningens förslag att lärosätena ska skapa arenor för dialog med arbetslivets företrädare ska tolkas som en allmän uppmaning till lärosätena, eller om utredningen föreslår en ökad styrning av lärosätenas samverkan med arbetslivet.

Statskontoret är positiv till en systematisk dialog mellan lärosäten och mellan lärosäten och representanter för arbetslivet, men har svårt att utifrån det presenterade underlaget avgöra behovet av, och formerna för, en starkare styrning på området. Det saknas i betänkandet en redogörelse av hur samverkan sker idag, vilken funktion den fyller och vilka eventuella hinder för samverkan som finns. Det framgår inte heller hur ett eventuellt krav på lärosätena att skapa arenor för samverkan ska regleras. Det innebär att det inte går att definitivt ta ställning till förslaget. Syftet med den föreslagna utvärderingen av samverkansformerna är också otydligt. Handlar det främst om att kontrollera att lärosätena lever upp till sitt åtagande, eller ska utvärderingen ha ett mer lärande syfte?

Statskontoret delar utredningens uppfattning att bristen på lärare och vårdpersonal har flera orsaker och att det rimligen behövs insatser på flera håll för att komma tillrätta med problemet. I den mån det inte redan förekommer, tillstyrker Statskontoret därför regeringsinitierade kraftsamlingar. Dock saknar Statskontoret i betänkandet en mer utförlig diskussion kring vad lärosätena själva kan göra för att komma tillrätta med dimensioneringsproblemen. Det gäller i synnerhet det låga söktrycket till lärarutbildningen som rimligen till viss del går att påverka genom att höja kvaliteten på utbildningen och genom information till blivande studenter.

Utredningen föreslår att lärosätena ska tydliggöra fortbildning och vidareutbildning i sin strategiska utbildningsplanering och också redovisa detta arbete till regeringen i årsredovisningen. Enligt Statskontoret finns det ett värde i att högskolans ansvar för fort- och vidareutbildning synliggörs på detta sätt för att säkerställa att behoven uppmärksammas. Statskontoret tillstyrker därför förslaget.

Utnyttjandet av sommarkurser

Enligt utredningen skulle en systematisk förlängning av det akademiska året genom användning av sommarkurser strida mot överenskommelserna inom Bologna-processen. Statskontoret finner ingen anledning att ifrågasätta denna bedömning. Det är inte heller rimligt att förvänta sig att lärosätena på eget initiativ regelmässigt ska dubblera kurser så att de ges under både ordinarie terminstid och på sommaren, eftersom det riskerar att medföra ökade kostnader för lärosätena.

Statskontoret delar därför utredningens bedömning att regeringen behöver vidta särskilda åtgärder om den vill öka utnyttjandet av sommarkurser för att förkorta studietider.

Examensfrågor

Statskontoret tillstyrker förslaget att möjliggöra för lärosätena att initiera uttagandet av examina. Om regeringen vill öka examensfrekvensen framstår det som en effektiv lösning. Statskontoret har dock funnit det svårt att ta ställning till den föreslagna tidplanen. Utredningen belyser inte närmare vilka hinder som kan finnas för att lärosätena ska utfärda examina och redogör inte heller varför år 2020 är en lämplig målsättning. Det saknas också resonemang kring om ett förändrat förfarande eventuellt kan medföra några negativa konsekvenser för studenterna.

Statskontoret tillstyrker förslaget om en ändring av högskoleförordningen med innebörden att lärosätet inte får utfärda två examina som grundar sig på exakt samma studiemeriter. Statskontoret delar utredningens uppfattning att det rimligen är svårt att uppfylla två olika uppsättningar av examensmål med en och samma utbildning utan att hamna i en suboptimering. Utredningen har också argumenterat övertygande för att det inte finns några tungt vägande skäl för att utfärda dubbla examina.

Förlängning av utbildningar

Statskontoret tillstyrker att förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet ändras så att poängomfattningen för djursjukvårdarexamen stämmer överens med legitimationskraven för djursjukskötare, alternativt att det införs en djursjukskötarexamen med poängomfattning som motsvarar legitimationskravet.

Gränsdragning mellan högskola och yrkeshögskola

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att lärosätena ska tydliggöra och höja kraven på forskningsanknytning för kortare utbildningar. Vi tillstyrker också att lärosätena och Myndigheten för yrkeshögskolan ska utveckla samverkan för att undgå överlappande utbildningar. För att statens samlade resurser ska användas så effektivt som möjligt är det enligt Statskontoret viktigt att högskolans resurser används till den typ av vetenskapligt förankrade utbildning som ingen annan aktör erbjuder.

Däremot ställer sig Statskontoret tveksam till nyttan av att tillsätta en utredning om hur högskolelagens skrivningar om forskningsanknytning ska tolkas. Statskontoret finner det osannolikt att en fråga av den arten kan utredas och få ett definitivt svar. Snarare handlar det om avvägningar som måste prövas och diskuteras kontinuerligt av alla inblandade parter.

Konsekvenser

Enligt utredningen kommer deras förslag inte att innebära några kostnader för staten och inte heller få några samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt. Statskontoret delar inte utredningens bedömning.

Som Statskontoret ser det, kommer flera av förslagen att innebära ökade kostnader för statliga myndigheter. Om lärosätena ska bygga upp system för att initiera utfärdandet av examina kommer detta att kräva resurser både i termer av personal och i form av utarbetande av tekniska lösningar. På motsvarande sätt kommer också Universitetskanslersämbetets föreslagna utvärderingsuppdrag att kräva resurser.

Å andra sidan, utredningens förslag kan också ha positiva samhällsekonomiska effekter, till exempel i form av en bättre matchning mellan utbildningsutbud och behov. En sådan diskussion saknas emellertid i betänkandet.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Lina Nyberg, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Lina Nyberg